

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celo leto 160 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Naša Straža

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

129. številka.

MARIBOR, dne 28. decembra 1925.

Letnik I.

J. B. Šedivy.

Slovaško vprašanje.

Kakor v Jugoslaviji Slovenci tako se bore v čehoslovaški republiki Slovaki za svojo avtonomijo. Slovaki se sklicujejo na Pittsburski dogovor, kjer jim je dr. Masarik, sedanjí predsednik čehoslovaške republike obljubil, da dobi Slovaška in novi čs. državi avtonomijo. V obeh narodih je prvobornik avtonomističnih stremeljenj katoliška LS. Oba naroda imata mučeniško preteklost, samo da je bil madžarski pritisk na Slovaškem še hujši ko nemški na Stajerskem. Slovaki nam reč niso imeli svojega Slomška in Kreka in se zato niso mogli mnogo ustavljati pomadžarenju. Iz istega razloga pa so bili tudi izmed vseh slovanskih narodov najmanj pripravljeni na svobodo. Hlinka se je tega pred prevratom dobro zavedal, ko je proglašal geslo: »Ne bojte se Čehov! Oni nam bodo dali kulturo, mi pa njim vero!«

Res ni Slovaškom po prevratu ničesar tako manjkalo, kakor kulturnih delavcev. To se je posebno pokazalo, ko je prva čs. vlada začela urejati šolstvo na Slovaškem. Slovaške mladine ni bilo mogoče izročiti madžarskim in madžaronskim učiteljem in profesorjem, četudi so znali slovaški, ker so bili prepojeni z mržnjo do Slovakov in čs. države. Mnogo se jih v začetku sploh ni hotelo pokoriti naredbam čs. vlade, pozneje pa so odšli na Madžarsko. Tudi v vzgojnega stališča na to ni bilo mogoče misliti, ker ne bi madžarsko učiteljstvo imelo pri narodno probujenem ljudstvu in mladini potrebnega ugleda.

Dočim so imeli vsi drugi slovanski narodi svoje narodno zavedno svetno izobraženstvo in svoje srednje in ljudske šole, ako že ne celo svojih znanstvenih akademij in visokih šol, je ostala slovaškemu narodu zvesta skoraj brez izjeme edino le njegova duhovščina. Srednje in skoraj vse ljudske šole pa so bile madžarske. Na boljšem so bili celo Slovenci. Škof Jeglič jim je dal prvo slovensko gimnazijo in je pridno zalagal slovenske učne knjige. V vsaki stroki so imeli Slovenci svoje narodno zavedne strokovnjake. Zato so lahko brez velikih težav takorekoč čez noč prevzeli v svoje roke vso državno upravo, železnice, pošte, finance in šolstvo.

Na mnogo slabšem so bili v tem oziru Slovaki. Na prstih so lahko prešteli svoje narodno zavedne učitelje, profesorje, uradnike pri upravi, financ in v prometni službi. Brez česke pomoči ne bi mogli Slovaki vzdržati niti nekaj tednov. Prišli so Čehi. To je bilo tem lažje, ker je razlika med češkim in slovaškim jezikom mnogo manjša kakor med hrvatskim in slovenskim. A Čehi se v ogromni večini niso zavedali svojega poslanstva in niso izpolnjevali Hlinkovih nad.

Za notranje politični razvoj v čehoslovaški je bilo usodno, da po prevratu katoliško gibanje na Češkem še ni razpolagalo s takim številom katoliškega svetnega izobraženstva, da bi ga lahko znaten del poslalo na Slovaško. Samo ti bi znali spoštovati s katoličanstvom tako tesno spójeno slovaško tradicijo; le katoliška inteligenca ne bi začela borbe proti največjim svetinjam slovaškim, proti katoliški veri in slovaškemu jeziku. Svobodomiselnost česke izobraženstvo pa je prišlo na Slovaško v ulogi zmagovalca. Mesto prosvete je ponujala Slovaškom Husa, srbskega pravoslavnega škofa Dositeja in odkrito brezverstvo. Preveč je bilo ponosno na gnilo svobodomiselnost zapadno lažkulturo in na češki narod kot nositelja te kulture, da bi se lahko prilagodilo narodni duši in mu pustilo tradicijo, jezik in vero. A svoje najsvetejše svetinje lahko zataji posameznik, nikdar pa narod. Zato je moral slediti odpor.

Kdo bi zameril priprostemu, slabo izobraženemu slovaškemu narodu, ki je komaj raztrgal tisočletne okove madžarskega suženjstva in se prvokrat v zgodovini zavedel, da je enakopraven član človeške družbe, če je šel v obrambo svojih pravic predaleč in v svojem navdušenju segel po nedovoljenih sredstvih. A od Hlinka, ki je tako zaslužen za Slovake, bi se moglo pričakovati, da ne bo zavoljo pregreškov svobodomisljenih Čehov obsojal tudi češke katolike in širil mržnjo do češkega naroda. Pravi voditelj mora voditi narod samo po pravi poti in mora imeti vsaj toliko poguma, da ga upa opozoriti, kadar je na krivi poti, če ga že ne more privedi zopet na pravo pot. Toda Hlinka je poslušal svojo desno roko, dr. Belo Tuko, glavnega urednika »Slovaška« in bivšega vseučilišnega profesorja v Budimpešti. Odcepil se je leta 1921 od čs. LS, izstopil je iz vlade in ustanovil slovaški klub LS. Svoj vzor je našel v Radiču, s katerim je konferiral leta 1922 dr. Bela Tuka v Zagrebu. Kakor Radič, je pričakoval avtonomijo od Lige narodov, ki ga je odbila, kakor Radiča, češ, da je notranja ureditev zadeva njegove države. Hlinka je ustanovil celo slovaško fašistično organizacijo, ki pa jo je čs. vlada zabranila po neredih na zborovanju v Holiču dne 28. avgusta 1923. Hlinka je začel čimdalje bolj povdarjati samo nacionalni avtonomistični program svoje stranke. Res je tudi odslej ostala njegova stranka katoliška,

loda ona se ni zavzemala za katoličanstvo zavoljo njegovih večnih vrednot, temveč posebno zavoljo tega, ker je katolicizem nerazdružljivo spojen s slovaškim narodom. Ker je katolicizem skoraj podredil narodu, zato so tudi slovaški katoličani izgubili ekspanzivno silo in niso mogli uresničiti Hlinkovega gesla, da bi dali Čehom katoličanstvo.

Čehi so sicer prinesli Slovaškom civilizacijo, a kat. prepričanja se pri njih niso navzeli. Iz Savlov ne postajajo namreč Pavli vsak dan. To more storiti le izredna milost božja. Drugače pa je tudi v kraljestvu milosti treba krčenja ledine, oranja, sejanja in gojitve setve. Če bi vkljub svoji borbi za avtonomijo skušali Slovaki širiti z živim vzgledom kršč. ljubezni katoličanstvo med Čehi, ki so prišli med nje, bi marsikdo med njimi izpremenil svoje sovražno mišljenje ne samo o katoličanstvu, temveč tudi o slovaški avtonomiji. Ljubeznivost in vzgledno življenje po načelih uničijo pač marsikak predsodek. Koliko primerov bi se dalo navesti, da so verski mlačneži in brezverci, ki so videli na katoličanih uveljavljena katoliška načela, vzljubili najprej te ljudi, potem pa tudi njihova načela in pa tudi Cerkev, ki uči te nauke in vzgaja take ljudi. Zalibog se Hlinka ne zaveda, da se vsa dela zgodovinske vrednosti dajo ustvariti samo z ljubeznijo in da nobena človeška duša ni tako nerodovito polje, da ne bi vzraslo na njej vsaj eno dobro seme, če ga je kdo vsejal z ljubeznijo in razumevanjem. On veruje v silo. Po svoji sijajni zmagi, ko je dobil na Slovaškem 49 odstotkov glasov, je na dan sv. Andreja, na svoj god, sklical narod na velikansko zborovanje v Bratislavo. Po dveh letih so se zopet pojavile črne srajce slovaških fašistov. Jasno je dal spoznati ob tej priliki, da se noče približati čs. LS.

Med tem pa prihaja čimdalje več Slovakov do prepričanja, da bo bodo mogli doseči avtonomijo edinele s pomočjo čehoslovaške ljudske stranke. Vse češke stranke, ki so svobodomiselnost, so namreč načelno proti avtonomiji, na uspeh pri Zvezi narodov pa ni mogoče računati.

Vprašanje slovaške avtonomije je zelo zapleteno, ker še živi med Slovaki toliko Madžarov in Nemcev, zlasti pa madžarov, da bi s spretno taktiko lahko dobili v avtonomni Slovaški večino in bi po načelu o samoodločbi narodov lahko zahtevali dcepitev od čs. države. Zato v sedanjih razmerah tudi avtonomistična čs. LS ni za takojšnjo avtonomijo Slovaške. Ti »mladi Slovaki« zahtevajo, da naj Hlinka opusti svojo borbo proti Čehom in nadaljuje svoj boj proti madžarstvu, ker bo s tem največ storil za avtonomijo. Pozivajo ga, da naj se roko v roki s čs. LS spusti v odločno borbo za zmago katoliških načel v celi čehoslovaški. Ta zmerna struja, ki dobiva vedno več tal, hoče ohraniti svoj slovaški jezik, ne troši pa svojih sil proti naravnemu zblizanju češkega in slovaškega jezika, ki se vsled tesnih kulturnih in gospodarskih stikov ne da zaustaviti z nobeno silo. Med katoliškimi Čehi je ta mlada struja našla ugoden odmev, ki bo rodil dejanja.

Morda še Slovaška ni zrela za avtonomijo, morda je Hlinka preveč častihlepen, da bi se lahko spojil s čs. LS in podredil njenemu taktičnemu in treznemu vodstvu, toda edinstvo čs. katoličanov in slovaška avtonomija sta na pohodu. Čim prej pa bo prišlo v Hlinkovi stranki do iztreznjenja od pijanstva volilne zmage, čim bolj bo rasel smisel za popustljivost na obeh straneh, tem prej bo do tega prišla. Da se to uresniči, pa ji živi dokaz sedanja češka in slovaška mladina.

Mala rekonstrukcija vlade.

Na Božič se je končno le izvršila mala sprememba v radikalskem delu vlade. Pašič je nekaj dni poprej nepričakovano prišel v vladno predsedništvo, razgovarjal se je tudi s predsednikom kluba Ljubo Živkovičem, a ni hotel dati nobenih izjav in je ukaz o vladni spremembi prišel nenadoma in nepričakovano.

Prometni minister

Ante Radojevič je na prav čuden način prišel iz vlade. Pred enim tednom se je po mnogih beograjskih listih že zatrjevalo, da bo prometni minister podal ostavko, ker ga je baje sam Pašič kot njegov zaščitnik nagovoril, naj to stori, ker je iz raznih razlogov potrebno. Minister Radojevič pa ni podal ostavke in tik pred rekonstrukcijo je »Politika« še prinesla karikaturu, kako minister Radojevič samozavestno pripoveduje Pašiču: »Gospod predsednik, novinarjem sem izjavil, da ne bom podal ostavke, ker uživam zaupanje g. Pašiča.« — Pašič s svojim navadnim zagonetnim nasmeškom odgovarja: »Tako, tako — ovaj — ali uživaš?«

Ta karikatura se je res obistinitila. Izšel je ukaz, s katerim se prometni minister razrešuje dolžnosti.

Spremembe

so sledeče: prometno ministrstvo prevzame dosedanji poljoprivredni minister Krsta Miletič, na novo pa pri-

de v vlado, in sicer na mesto poljedelskega ministra radikalni poslanec iz Skoplja dr. Vaso Jovanovič. Z istim ukazom je imenovan tudi minister Uzunovič za zastopnika finančnega ministra, ki je že odpotoval v Ameriko.

Razna domnevanja.

Mnogo se domneva, da je ta mala vladna sprememba samo začetek večjih sprememb, samostojni demokrati in njih prijatelji pa celo pripovedujejo, da bo Pašič posegel tudi po mestih, ki jih imajo radičevci. Ker je novi minister Vaso Jovanovič kot delegat pri Ligi narodov v Ženevi imel nekaj spor z Radičem radi Makedonije, se domneva, da je imenovanje tega ministra znak Pašičeve nakane proti radičevcem. Stjepan Radič je na Štefanovo v prostorih Hrvatskega Sokola v Zagrebu proslavljal svoj god in ko so samostojni demokrati že napovedovali njegov govor proti radikalom in proti sedanjí vladni spremembi, je Radič izjavil, da so izvedene spremembe prav dobre in da bo kmalu cela vlada v pravem seljaškem duhu. Za god je dobil Radič tudi častitko od Nikole Pašiča in je mogoče že radičega spustil nanj pravi slavospev. — tgr

Po svetu.

Mala antanta in Rusija. Iz vesti o konferenci Male antante se da sklepati, da je naša država bolj na rumunski kot pa na češki strani, da Češka svojih interesov ne more podrediti rumunskim željam in da se naša država mora odločiti, ali hoče ostati bližja Češki, ali pa pretesno vezana z Rumunijo. Ko so beograjski in bukareški listi soglasno poročali o sestanku Male antante 15. januarja in so celo razpravljali o dnevnem redu, pa iz Prage ni prišla samo vest, da je češki zunanji minister dr. Beneš zadržan, marveč se je tudi z gotovostjo zatrjevalo, da hoče čehoslovaška priznati Rusijo in postaviti v tem pogledu Malo antanto že pred gotovo dejstvo. Praški poročevalec beograjske lista »Vreme« je dobil sledeče informacije: Vprašanje priznanja Rusije je dozorelo. Čehoslovaška republika ima že davno svojega predstavnika v Moskvi, ki se sicer ne imenuje poslanik, ampak delegat. Po formi je to sicer različno, v bistvu pa ne. Tudi Rusija ima svojega delegata v Pragi. Trgovski odnosi med obema državama so prav živahni in tako je Rusija stvarno že davno priznana od Češke brez uradnega priznanja. Dolgo časa že velika večina močnih čehoslovaških strank zahteva sodelovanje z Rusijo in pravo priznanje te države. Po pravem so doslej nasprotovali samo narodni demokrati in so do teh volitev tudi toliko vplivali na vladno koalicijo, da ni prišlo do uradnega priznanja Rusije. Sedanje volitve so pa zadale tej stranki silen udarec in povrh so še mnogi pristaši te stranke iz trgovskih krogov prišli za zahtevo, naj se Rusija prizna. Na zboru industrijalcev v Moravski Ostravi se je to odločno zahtevalo in ko je sovjetski delegat v Pragi priredil banket, so prisosto-

vali tudi odlični pristaši in celo poslanci narodne demokratske stranke. Iz vsega tega se da sklepati, da bo češka vlada še pred konferenco Male antante tudi uradno priznala sovjetsko Rusijo. — tgr

Madžarski monarhisti. Monarhistična propaganda na Madžarskem je zopet v polnem teku. Posebno zanimivo je pa to, da monarhisti niso soglasni glede podelitve Štefanove krone in prestola. Mladi nadvojvoda Albreht, sin nadvojvode Friderika in nadvojvodinje Isabele hoče po želji svoje matere in vsak način postati madžarski kralj. Podpirajo ga v prvi vrsti madžarski fašisti, takozvani »prebujeni Madžari«. Ti si predstavljajo monarhijo po vzoru italijanskega fašizma v svrhu, da se zopet osnujejo centralne sile, če že ne pod nemškim, pa pod italijanskim vodstvom. Madžarski fašisti imajo svoje tesne zveze v Italiji, kakor tudi z drugimi monarhističnimi skupinami v novih republikanskih državah. Druga monarhistična skupina, stari legitimisti so sicer za Otona, najstarejšega sina bivše cesarice Cite, a so veliko manj aktivni od pred omenjene monarhistične skupine. Madžarski monarhisti in fašisti uživajo posebno naklonjenost rumunskega fašista in anti-semitskega voditelja profesorja Cuza, ki je v prav ozkih zvezah z današnjim rumunskim režimom, imajo prijateljstvo med sedanjimi bolgarskimi režimovci in kakor zatrjujejo ogrski republikanski in demokratični emigranti, so se skušali približati tudi gotovim skupinam v Jugoslaviji za posredovanje jugoslovanske pasivnosti v slučaju monarhističnega preobrata na Ogrskem. Iz prav vnete, javne agitacije madžarskih fašistov je razvidna namena, kronati nadvojvodo Albrehta kot madžarskega kralja Belo V., oženiti ga potem s kako italijansko princeso ter skleniti take zveze,

ki bi zajamčile Madžarski prav važen položaj v srednji Evropi. — tgr

»Juden-Hindenburg«. Gonja nemških nacionalcev in fašistov proti ministru Stresemannu in državnemu predsedniku Hindenburgu presega že vse meje. Članki mnogih nacionalističnih listov so polni groženj proti Stresemannu in »Das Schwein muss gekillt werden« (ta svinja naj se zabode) je že nekaka parola nacionalističnih agitatorjev. Napram Hindenburgu so malo bolj obzirni in pravijo samo »Juden-Hindenburg«. Lahko ga pa prejkoprej postavijo v isto vrsto z ministrom Stresemannom, ker nemški šovinisti ne morejo in nočejo razumeti, kako bi mogel maršal Hindenburg bolj ljubiti Nemčijo, kot pa svojo preteklost in svojo vzgojo. Predsednik Hindenburg se kot državni predsednik res vzorno obnaša in nacionalistična gonja, pa naj se še tako razvname, ga ne bo spravila iz ravnotežja. Neki nemški publicist se je takole izrazil o sedanjem in o prejšnjem državnem predsedniku: »Usoda je najprej hotela, da je socialista Ebert stabiliziral kapitalizem, sedaj pa hoče, da monarhist Hindenburg stabilizira republiko.« — tgr

Sumljiva amnestija. Madžarski in bolgarski režim proglašata za praznike amnestijo. Madžarska amnestija izgleda tako, da pride od več sto političnih jetnikov republikanskega in socialističnega naziranja na prosto samo njih par, dočim bodo osvobojeni vsi nacionalistični in fašistovski izgedniki in nasilneži, katerih se ni dalo obvarovati pred obsodbo. V Bolgariji bo nekaj podobnega. Cankova vlada razglašala amnestijo tudi za zemljoradnike in komuniste, zemljoradniški begunci pa pravijo, da je ta amnestija prava goljufija in past, ker če režimska justica ne bi začela preganjati pozneje enkrat amnestirancev, bi pa dobili makedonski komiti migljaj, naj te ljudi kratkoma postrelijo. — tgr

Rumunska grozodejstva. Človek pravega srca ne more brez silnega odpora in ogorčenja brati rumunskih listov. Eni rumunski listi iznašajo namreč slike najstrašnejših grozodejstev, drugi pa vse to cinično opravičujejo ter se nesramno rogajo vsakemu čutu človečanstva. Pesnik Panaft Istrati je v francoskih listih opisal proces rumunskega poročnika Moraresco, ki je počenjal toliko grozodejstev, da mu je rumunska vojaška oblast končno le morala napraviti sodnijski proces. Z obtožnim oficirjem je stalo pred sodnijo 21 sokrivcev, bivših vojakov, ki so bili njemu podrejeni, a pri tem je bila ta razlika, da je strašni zločinec po uljudnem vabilu prost prišel pred sodišče, dočim so njegovi sokrivci — v mnogih ozirih njegove žrtve — v ječi čakali na razpravo. Obtožni oficir je imel svojo postojanko ob Dnjestrju in v času, ko so ukrajinski begunci zapuščali »barbarsko« Rusijo ter hoteli najti začasno zatočišče na področju »civilizirane« Bratianove vlade, je iznajdljivi oficir sklenil, čuvati mejo in se pri tem obogatiti. Ta sklep je izvajal na ta način, da je moral in ropal begunce, ki so prišli na njegovo področje. Ubijal je staro in mlado, moške, ženske in tudi otroke. Vojake, ki so mu bili podrejeni, je uporabljal za rabeljske posle, ker sam lastnoročno ni mogel vseh beguncev pobiti. Na razpravi so njegovi bivši vojaki pripovedovali, kako jih je pretepal, če niso hoteli streljati na ženske in na male otroke. Eden je dejal: »Več batin sem dobil od njega, kot imam las na glavi.« — Poročnik Moraresco je uganjal prave morilske orgije. S posameznimi bogatimi begunci je celo noč pil, pripovedoval jim je, kako je vse druge pobil, potem zopet tolažil, da bo tokrat napravil izjemo, zjutraj pa, ko se je vsega naveličal, ko ga strah in up nesrečne žrtve ni več dražil, je pa dal vse pomoriti. Ko so na bregu Dnjestra ležale ustreljene in zabodene žrtve, je včasih vzel mandolino in si brenkal: »Danes sem tri, jutri jih bo šest.« — Rumunska vojna justica je stokratnega morilca — oprostila. — tgr

Spomenik sv. Francišku Asiškemu v Milanu. Predsednik italijanske vlade Mussolini je sprejel odposlanca iz Milana, ki so mu predložili načrt spomenika sv. Franciška, ki bo odkrit v mestu ob priliki proslave 700letnice smrti sv. Franciška.

Ob dvojnem protestu.

Pred prazniki so se zopet kakor že tolikokrat vršili v Mariboru, v Ljubljani in še po drugih mestih protestni shodi gospodarskih krogov in državnih uslužbencev. Gospodarski krogi, kakor tudi državni uslužbenci imajo za protestiranje najtehtnejše vzroke. Gospodarski krogi protestirajo, ker so obremenjeni s previsokimi davki, ker morajo plačevati previsoke takse ali kratkoročno, ker morajo dajati državi preveč — toliko, da sami ne morejo več eksistirati. Državni uslužbenci, aktivni in upokojeni pa protestirajo, ker dobivajo od države veliko premalo za svoje delo, odnosno za oskrbo na stara leta po dolgotrajni službi.

Oni, ki dajejo državi preveč in oni, ki dobivajo od nje premalo, so obupani, ker jim je ogroženo življenje v najosnovnejših zahtevah. Davkoplačevalci iz gospodarskih, trgovskih in podjetniških krogov pravijo, da plačujejo na posrednih in neposrednih davkih toliko, da morajo omejevati svoje gospodarstvo ali svoje poslovanje, najemati posojila proti visokim obrestim, dokler še sploh kaj dobijo, — in da to, kar plačujejo, že ni več davek, ampak prava oddaja premoženja.

Davki so pri nas silno visoki. Krogi, ki so poprej vedno molčali, sedaj pogosto in še prav obupno prosijo za odpomoč in protestira. Od državne uprave, ki pobira ogromne svote na davkih, se pa pričakuje, da bo s tem denarjem najprej plačala svoje uslužbence. V mnogih državah je tako, da se gospodarski in podjetniški krogi sicer pritožujejo radi visokih davkov, dočim so držav-

ni nameščenci zadovoljni, ker dobivajo primerno plačo za svoje službovanje. Nazadnje uvidijo tudi z davki obremenjeni sloji, da državna uprava dobro posluje in da imajo njeni uslužbenci primerno eksistenco. Z dobrim poslovanjem državnem uprave in z zadovoljnimi državnimi uslužbenci je pa vsaki državi zajamčen najboljši razvoj in tako imajo davkoplačevalci dobro in trdno nado, da se bodo tudi davki prejkoprej znižali, ker bo vzorno urejena in upravljena država tudi drugače prišla do znatnih dohodkov.

Pri nas so pa ob ogromnih davčnih bremenih državni nameščenci silno slabo plačani. Vsled tega trpi državna uprava, slabo plačani uradniki nimajo in tudi ne zmorejo potrebne vneme in agilnosti za zboljšanje administracije in za delovanje v onih smereh in panogah, ki bi državi lahko nosile lepe dohodke. Davkoplačevalci nimajo prav nobenih dobrih nad, ter se samo začudeno in ogorčeno vprašujejo: Kam gre vendar naš denar? — Državni uslužbenci ga ne dobijo, upokojenci tudi ne, invalidi dobivajo sramotno nizke podpore, javne naprave in ustanove niso samo zanemarjene, ampak naravnost propadajo, celo državna podjetja nazadujejo, državno premoženje se ne vloga v dobra podjetja in posle, kmetom in podjetnikom se ne pomaga pri nabavi produkcijskih sredstev itd. Kam gre torej denar?

Od proračuna do proračuna, od dvanaestin do dvanaestin in često tudi vmes se napoveduje in obeta varčevanje, davkoplačevalci še pa vedno niso dobili odgovora na vprašanja: Kam gre denar? Varčuje se pri nas le tam, kjer se ne bi smelo, razsipnost je pa ostala in se celo zvišuje tam, kjer bi bilo varčevanje najbolj potrebno. O varčevanju je že mnogo razpravljal finančni odbor, razpravljali so tudi o tem mnogi člani radikalnega poslanskega kluba, pošiljali so svoje spomenice vladnim članom, s pravim varčevanjem se pa še vedno ni začelo.

Vprašanje: kam gre denar? — torej ne sme izginiti iz dnevnega reda. Odločno morajo ponavljati to vprašanje davkoplačevalci, ki dajejo, in državni nameščenci, ki imajo dobiti od države. — tgr

Iz Slovenije.

Grenek kruh opozicije za žerjavovce. Kolikokrat je oči tako »Jutro« naši stranki grenkost opozicijskega kruha v onih časih, ko sta se oprijemala Pašičeve brade po moči ter žepu dr. Žerjav in Pribičević. V dobi vladnega paševanja samostojnih demokratov je bilo pred vsem dobro in bogato založeno SDS časopisje. Saj so bili tedaj na stežaj na razpolago razni tajni fondji po šumah in rudnikih. »Jutro« ni v letih, ko so bili samostojni demokrati na vladi, nikdar prosjačilo za naročnin. Žerjavova »Domovina« je deževala tedaj po deželi kar zastoj in na cente. Pa šume ter rudniki so zaprti za samostojne demokrate že precej mesecev. Po teh se vsprehajajo zdaj radičevci. Za Božič se je ponižal sam dr. Žerjav toliko, da je spustil v pobožično »Jutro« jadikavo prošnjo: Na pomoč njegovi »Domovini!« »Domovino« naj širijo teden pred Novim letom po deželi med kmete, delavce, hlapce in dedke vsi podeželski policajdemokratje. »Domovina« — še pred meseci zastoj — stane denar in tega treba iztisniti iz žepov naročnikov, katerih »Domovina« doslej ni imela. Tako moleduje ter prosi bivši minister za šume in rude za »Domovino«, ki je najbolj surov, brezverski ter lažnjivi list v Sloveniji. Naši zaupniki poznajo pisavo »Domovino« in bodo porabili teden pred Novim letom v to, da izkidajo izpred praga onih hiš ta list, kamor je zahajal ta časopisni strup doslej brezplačno. Kmalu po Novem letu se bo moral verjeti tudi g. dr. Žerjav, kakor hbridek je kruh opozicije, ako se mora lotiti te skromne skorje gospoda, ki je skušala pred meseci v obilni meri — mano šum ter rud. . . — ot.

Po južnem vremenu preprečena nevarnost. Iz Fale smo prejeli: Vaš list je že poročal o zamrznjenju Drave od falske elektrarne do Brezna, torej na razdaljo 16 km. Led je dosegel izvanredno debelost in ledene mase so tvorile resno nevarnost za elektrarno. Pohorci so smukali težke hlode z ene strani Drave kar preko in po ledu. Prišlo je pred Božičem južno vreme, ki se je začelo na srečo po dolini in ne s hribov navzdol. Radi dolinskega juga je Drava naraščala bolj polagoma, voda je dvigala bolj počasi težko ledeno plast, ki je razpokala in so se začeli odločati od nje posamezni deli ledu. Da bi se pokanje ledu pospešilo, je pustila elektrarna ledene plošče razstreljevati s pomočjo dinamičnih patron. Krog turbin se je nagromadilo 23. t. m. proti večeru toliko ledu, da se je turbina, ki preskrbuje Maribor z električnim tokom ustavila za nekaj ur. Precej delavskih rok je bilo potrebno, da so odrinile ter spravile led od turbin ter preko jez. V noči od 23. na 24. t. m. je odplaval nevarni led preko falskega jez. proti Mariboru in dalje. Sedaj je Drava prosta ledu od Fale do Brezna. Hitlov brod pri Sv. Lovrencu je zopet v prometu, a so ga rešili težko izmed ledenih plošč. Zamrznjenje Drave na Fali v letošnji zimi je podučilo vodstvo Falske elektrarne, da se bo treba za bodočnost resno zavarovati proti morebitnemu zamrznjenju, ki bi lahko postalo zelo nevarno, ako bi nastopil jug nagloma in bi privrele vodene mase s hribov ter planin v Dravo.

Ko v mrazu čakam in stojim,
Domov na gonko si želim.
Doma čaka ženka, »BUDDHA«-čaj,
Oboje zame pravi raj!

Dnevne novice.

RAZNE NESREČE V LETOSNJIH BOŽIČNIH PRAZNIKI V NAŠI DRŽAVI.

Železniške nesreče.

Dne 24. t. m., ob pol štirih zjutraj, se je zgodila na zagorske železnice velika železniška nesreča, ki je zahtevala 2 smrtni žrtvi in 15 ranjenih. Radi napake na signalnem aparatu sta zapeljala na postajo Novi Marof ob zgoraj omenjeni uri istočasno varaždinski osebni in tovorni vlak. Strojvodja obeh vlakov sta sicer zapazila v ta trenutek trenutku grozno nesrečo, a je nista mogla preprečiti vkljub naporu. Trčenje obeh vlakov je bilo tako silovito, da sta bili uničeni obe lokomotive in 10 vagonov. Posledice nesreče so bile tem grozovitejše, ker je bila ob pol 4. uri v jutro popolna tema. Ranjeni so začeli vpiti na pomoč, nepoškodovani potniki so poskakali v nepopisnem strahu iz vozov in tekali okrog kot zblazneli od groze. Pretelko je precej časa, predno se je zavedlo vlakovspremno osebje toliko, da je začelo delati red med zmedenimi ter preplašenimi in se lotilo prvih rešilnih poskusov. Po več nego dvehurnem naporu se je posrečilo rešilno delo toliko, da so bili potegnjeni izpod vozovnih ruševin: 2 mrtva in 15 ranjenih. Na mesto nesreče je pribrazil iz Varaždina po možni vlak, ki je odpeljal ranjene v varaždinsko bolnico. Za varaždinskim vlakom se je lotil čiščenja proge pomožni vlak iz Zagreba. Smrtna žrtev je katastrofe je postal komaj pol leta stari otrok vukovarskega prokurista Taussiga. Mati otrokova se je rešila le lahko ranjena. Druga smrtna žrtev je knjigovodja Fogt iz Varaždina. Desno nogo je zgubil železničar Luka Vuković. Težko ranjen je in najbrž ne bo ostal pri življenju železničar Maierhofer. Ostali ponesrečenci so lažje ranjeni, a so morali tudi od teh nekateri takoj operirati, ko so bili prepeljani v bolnico. Progo so očistili šele na Božič. Materijalna škoda znaša več milijonov dinarjev. — Na postaji Gračac je zadel zagrebški osebni vlak ob tovornega, ki je stal na postaji. Ta nesreča je zahtevala poškodovanje obeh lokomotiv, 4 vagonov in 1 osebnega voza. Od potnikov je bil težko ranjen 1 orožnik, lahko pa 1 otrok. — Na progi Sarajevo—Mostar je vozil med postajama Grabovi—Prenj vlak preko mosta čez reko Neretva. Ravno v trenutkih prevoza se je utrgala s hribovja skala, se zakotalila navzdol in zadela ob vlak. Udar skale je vrgel iz tira: lokomotivo in službeni voz. Strojvodja je skočil iz stroja in se težko poškodoval pri skoku. Ostalim potnikom se ni pripetilo razun silnega strahu nič krvavega.

Naraščanje vode za božične praznike.

Radi južnega vremena so močno narastle reke po naši državi in grozile s poplavo za praznike južnim krajem. Donava se je dvignila za 30 cm, Sava za 80 cm pri Sisku, za 240 cm pri Zemunu, Morava za 1 meter. Pri Srijemski Mitrovici je narastla Sava za 260 cm in ogrožala s poplavo Mačvo. V južni Srbiji se je razlila pri Valjevu reka Kolubara ter preplavila vas Cvjetovac. Ljudje ter živina se je rešila pravočasno. Reka Vardar je poplavala polja pri Gostivaru in ogrožala s poplavo mesto Skoplje. Oblasti so tokrat pravočasno opozorile prebivalstvo na grozečo nevarnost poplave in so torej izostale smrtne posledice te katastrofe.

Stradanje hercegovinskih kmetov-sadilcev tobaka. Zagrebški »Obzor« je priobčil te dni sledeče pritožbe iz Hercegovine: Znano je, da hercegovinski kmetje pridelujejo najboljši tobak, ki na svetovnem trgu zavzema prvo mesto. Avstrija je vse storila, da se narod navduši za tobačno produkcijo. Sadilcem tobaka je šla v vsakem oziru na roko in s tem se je doseglo, da je ljudstvo druga manj plodonosna poljska dela opustilo, ter se z vso vnemo zavzelo in oprijelo kulture tobaka. Tedaj se je dalo s tem dobro živeti, ker je bil tobak tako dobro plačan, da je dobil kmet najmanj 10 kg koruze za en kilogram tobaka in da je z izkupičkom kril še vse svoje druge potrebe. Zalostno in resnično je pa dejstvo, da je od ujedinenja ali osvobojenja sem politika monopolne uprave spravila sadilce tobaka na najnižjo stopnjo. V tako bednem položaju sadilci tobaka še nikdar niso bili in še mislili niso, da bodo kedaj kaj takega dočakali. Pridelan tobak nosi v državno blagajno milijarde, sadilci — hercegovinski kmetje pa strašno stradajo. Lansko leto je bil tobak v pravem pomenu besede odzvet ali zaplajen. Letos ljudstvo mnogo vprašuje in ž njim vred tudi trgovci, kako bo z odkupom tobaka z ozirom na politično spremembo in na vstop Radiča v vlado. Radi Radiča je hercegovinsko seljaštvo materijelno silno trpelo in iz političnih vzrokov je bilo lani tudi pri oddaji tobaka silno prikrajšano. Ko se je začelo odkupovanje tobaka 20. novembra, je vse pričakovalo, da se z ozirom na nove politične razmere do sedanje krivice ne bodo ponavljale. Te nade so se pa izjalovile in ljudje, ki so predali tri do štiri me tobaka, se vračajo domov solznih oči in praznih rok in ko doma jokajo lačni otroci, se vsakdo nehote vpraša: Zakaj sploh delamo? Monopolska uprava je odredila mizerne cene letošnjemu tobaku in se vrh tega še ne ve, kdaj ho to izplačano. Lani je monopolska uprava dajala sadilcem tobaka začetkoma mesto denarja koroza in sicer bolgarsko, ki je prišla na račun reparacij, ter je računala kg po 2 dinarja in pol, ko se je po trgovinah dobivala boljša koroza po 2 dinarja. Seljaški poslanci naj izposlušajo, da se dosedanje stvarne cene 12 do 15 dinarjev povišajo na 30 do 35 dinarjev ter da se odpravi sedem odstotni davek na tobak, ki se jemlje kot desetina in ki je nepravilčen, ker se plačuje še poseben davek na zemljišča. Poslanci naj hitro delajo in rešijo, kar se da, da ne bo prepozno. — tgr

Projekt zakona o neposrednih davkih je komisija že končala ter ga predala vladi. V novem načrtu je ob-

držan glavni princip, da se davki plačujejo od celokupnih dohodkov. V prečanskih krajih se bo pobiralo 20 odstotkov od dohodka kot davek. To bo mnogo težje izvedljivo v Srbiji in Črni gori, kjer še ni davčnega katastra. Vse ostale davčne doklade po novem načrtu odpadejo.

Nov poveljnik naše vojne luke v Boki Kotorski. Za poveljnika naše vojne luke v Boki Kotorski je imenovan dosedanji komandant obale, konteradmiral Koch.

Otvoritev nove železniške proge. Včeraj v nedeljo je bila otvorena ter predana prometu novo dograjena železniška proga Niš—Prokuplje. Proga je dolga 22 km in se odcepi od proge Niš—Skoplje 17 km od Niša pri postaji Doljevac. Cela proga pelje samo preko dveh mostov.

Lepo božično darilo. Ravno za Božič je poklonila v Za grebu obrtniku Francu Kovačeku žena trojčke in sicer tri krepke ter zdrave deklince.

Beograjsko filmsko skladišče zgorelo. Na sveto noč je izbruhnil požar v izdelovalnici za filme in v skladišču tvrdke Compagnie American-Film v Beogradu. Zgorel je ves filmski material, ki je bil v skladišču.

Iz Maribora.

Sklepi mestnega občinskega sveta. Mestni občinski svet mariborski je v svoji seji dne 15. 12. 1925 sklenil: Najame se posojilo v znesku 6.000.000 dinarjev in sicer: a) za nakup Kiffmanoove hiše 900.000 dinarjev, b) za zgradbo hiš v Frančiškaiski ulici in še v kateri drugi ulici 4.000.000 din., c) za plačilo dolga mestne plinarne pri prometnem zavodu za premog v Ljubljani 250.000 din. in Jadransko-Podunavski banki 80.860 din., č) za kanaliza cijo v Koroščevi ulici 275.000 din., d) za javna stranišča 100.000 din., torej okroglo 6.000.000 din. V smislu § 78 občinskega reda za mesto Maribor se je sklicalo za danes v mestni posvetovalnici skupščino volilcev, da glasujejo, ali se naj uvodoma navedeni sklep mestnega občinskega sveta predloži v potrditev velikemu županu mariborske oblasti.

Franciškanški brat umrl. Dne 24. t. m. krog poldne je umrl v samostanu mariborskih oo. frančiškanov brat Metod Szurgot. Rajni je bil po rodu Poljak in je že bolehal dolgo časa na vodniki. Naj v miru počiva.

Izpuščeni razpečevalci ponarejenih bankovcev. Naši javnosti je še gotovo v živem spominu aretacija falzifikatorja Potočnika z Dravskega polja, ki je bil aretiran pri kametu na Zgornji Kungoti. Radi sokrivde pri razpečevanju ponarejenih 100dinarskih bankovcev je bilo aretiranih in predanih v zapore mariborskega okrožnega sodišča 26 oseb. Po končanem preiskovalnem zaslišanju je bilo izpuščenih 15 osumljencev. Glavni krivec Potočnik, ki je v verigah, je na pljučih zelo slab in dvomijo, če bo dočkal svoj obsodbo.

Vinski duhovi so ob praznikih povzročili policiji in rešilnemu oddelku precej dela. Na rešilni postaji so obvezali lepo število raznih vročekrvnežev, ki so si v objemu vinskih duhov skušali ohladiti vročo kri v pretepih. Pri tem so dobili težje poškodbe, rane z nožem, udarce po glavi itd., ki ne bodo imele resnejših posledic, če izvzamemo opravek s policijo. Dogodil se je tudi slučaj alkoholnega zastrupljenja. 34letni zidar Janez Krajnc iz Koroščeve ulice se ga je tako nasrkal, da so se pojavili znaki zastrupljenja in rešilni oddelek ga je nezavestnega prepešal v bolnico.

Romar krog sveta v Mariboru. Včeraj v nedeljo se je mudil v Mariboru svetovni romar Albert Mische. Po rodu je Tirolec in je nastopil pot krog sveta peš leta 1925. Po dal se bo iz Jugoslavije peš v Carigrad, od tamkaj preko Male Azije v Indijo, Batavijo in bo končal potovanje leta 1934 v Hamburgu. Sad tega potovanja bi naj bile potpisne črtice in doživljaji. G. romar Mische pa najbrže ni bogatin, ker je zbiral po mariborskih gostilnah in drugih javnih lokalah prostovoljne prispevke za svojo svetovno rajžo. Po zunanosti je g. Mische krepak in bi si lahko služil svoj kruh na kak drug način, kakor z beračenjem za pešpot krog celega sveta.

Izložbeno šipo strl. V noči od 24. na 25. t. m. je nočni potnik, ki je taval brez strehe po mariborskih ulicah, ubil izložbeno šipo na oknu trgovine Mastek na Glavnem trgu. Na Božič zjutraj se je nabralo pred Mastekovo trgovino veliko ljudi, ki so mislili, da gre za vlom. Ubito šipo so zadelali začasno z deskami.

Ceno meso. Jutri, v torek, dne 29. t. m., od 8. ure naprej se bo na prosti stojnici v uti pri mestni klavnici pro dalo približno 150 kg svežega svinjskega mesa s slanino vred po 12 din., 128 kg po 15 din. in približno 180 kg teletine po 10 din. za 1 kg. Prodaja samo na konsumente po 1 do 2 kg.

Izkaz darov Dijaški kuhinji v Mariboru v času od 18. septembra do 26. novembra 1925. Dijaški kuhinji so darovali gg. din.: dr. Rudolf Ravnik, odvetnik (poravnava) 100; Stupica Fran, notar, Sv. Lenart (v spomin na umrlo hčerko Ruženo) 250; dr. Anton Mulej, odvetnik, poravnava, 50; dr. Koderman in dr. Slokar, odvetnika, poravnava, 500; dr. Fran Firbas, notar, ob svoji 30letnici, 200; Miloš Oset, trgovec, 100 (za lansko leto); dr. Sekula Jože, zdravnik, 100; Bračko Janko, načelnik sekcije, 100; Zupančič Jakob, ravnatelj realke, 100; dr. Rapotec Vinko, odvetnik, 50; Jelenec Joža, inženjer, 50; okrajni zastop v Slovenjgradcu 100; volilo Matije Laha v Senežcih (po g. notarju Sevniku) 500; uradništvo mestne hranilnice v Mariboru mesto venca na grob ravnatelju Voglarju 1100; Miloš Oset, trgovec, 100; Franc Satler, kaplan, Sv. Jurij ob Ščavnici (bлагословitev švaglove kapelice) 306; profesorski zbor realke mesto venca ravnatelju Voglarju 123; dr. Ferdo Pirnat, odvetnik, Slovenjgradec, 100; gospa M. Stupca za ubogega dijaka 100; dr. Jožef Somrek, profesor bogoslovja (izpitna taksa) 28.90; občina Loka pri Zidanem

mostu 500; dr. Andrej Veble, odvetnik, 100; dr. Mulej Anton, odvetnik (igra v kavarni) 70; Drago Roglič, trgovec, 100; dr. Leopold Boštjančič, odvetnik, 100; Jožef Rosenberg, veleindustrijalec, ob poroki g. nečaka 1000; dr. Rudolf Ravnik, odvetnik (poravnava) 500; dr. Radoslav Pipuš, odvetnik, poravnava, 50; dr. Jožef Barle, notar, 100 Fran Stupica, notar, Sv. Lenart, poravnava, 30; dr. Andr. Karlin, škof, 100; Oton Ploj, notar v pokoju, 100; Franjo Majer, trgovec, 100; dr. Leskover Jožef, župan in odvetnik; zbirka Cirilove tiskarne 307; Drago Roglič, trgovec, 100; dr. Ivan Stamol, zobozdravnik, 100; Viljem Freund, tovarnar usnja, 250; veletrgovina Turad 30; Rudolf Janežič, ravnatelj bogoslovja, 150; Lovro Petovar, posestnik, Ivanjkovci, 25; dr. Fran Kartin, zobozdravnik, 50; V. Bizjak in drug, tovarnarja, Rogaška Slatina, 50; A. Ravnikar, nadsvetnik v pokoju, 10; Fran Moravec, stolni župnik, 200; J. Koštomaj, gostilničar in posestnik, 100. Vsem gg. darovalcem prisrčna hvala. — Odbor.

Književnost.

Stavbna mehanika, spisal Ing. Rudolf Škof, oblast. avtoriz. gradbeni inženjer in profesor na tehniški srednji šoli v Ljubljani. Dočim je naša leposlovna književnost dokaj razvita in smo lahko na njo ponosni, smo na polju strokovne literature pravi siromaki. Prav posebno velja ta trditev za gradbeno stroko. Naši strokovnjaki so stopili po prevratu na še nedotaknjeno ledino, katero je treba začeti orati. Razvoj slovenske strokovne literature je v zvezi z velikimi težkočami, osobito če pomislimo, da je treba istočasno ustvarjati tehnično terminologijo in da je krog odjemalcev strokovnih knjig precej majhen. Nabavni stroški za tehniške knjige, ki vsebujejo poleg matematičnih izrazov še nebroj slik, računov itd. so v primeri z drugimi knjigami silno veliki in le s težavo je dobiti založnika, ki riskira založiti strokovno knjigo v domačem jeziku. Že iz teh ozirov pozdravljamo z veseljem rojstvo vsake nove tehniške knjige, posebno pa še take, ki obravnava najvažnejši del stavbarstva »Stavbno tehniko«, katere razvoj je v zadnjih letih omogočil ogromni napredek celokupne gradbene tehnike. Knjiga, ki leži pred menoj je plod večletnega smotrenega in nesebičnega dela in obsega 160 strani teksta, 132 listov s slikami in primeri ter 16 tabel. Že naslovna stran pove, da je knjiga namenjena kot pripomoček za šolo in prakso. Autor obdeluje v svoji knjigi vse ono, kar potrebuje stavbenik, zidarski, ziroma tesarski mojster v praktičnem življenju. Način razlage je skrajno previden in sistematičen, tako da je delo kljub svoji obširnosti lahko razumljivo. Prav posebne vrednosti so praktični primeri najrazličnejše vrste, ki bodo dobrodošli ne samo začetnikom, marveč tudi marsikateremu praktiku. Knjiga in zbirka slik, nalog in tabel stane 305 D in se naroča direktno pri avtorju ali pa v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Vsled nizke naklade naj vsakdo, ki ma interes na stvari, pravočasno poseže po pripomočku, ki je neobhodno potreben za vsakega, ki se bavi s stavbarstvom. — Ing. A. Černe, mestni gradbeni nadsvetnik.

Koliko bo stala „Naša Straža“ v l. 1926?

»Naša Straža« bo stala v letu 1926:

Za celo leto 80 din.

za pol leta 40 din.

za četrta leta 20 din.

za mesec 7 din.

Izven države SHS stane »Naša Straža« še enkrat toliko.

LISTER.

Mali svet naših očetov.

Roman treh delih. Spisal Antonio Fogazzaro.
Prevod iz italijanščine.

89

Luiza je vstala, pogledala proti Cressognu ter stisnila pesti. »Vsaj bič!« je pomislila, »vsaj pretepla bi jo!« Misel, da bi jo srečala, stara misel, ki je že razburkala njeno strast pred štirimi leti, na večer pogreba svoje matere, misel, ki ji je malo prej šinila v glavo, jo je sedaj tako silno zagrabila, da je že naredila korak navzdol. Toda takoj se je ustavila, ter se vrnila počasi nazaj. Krenila je proti S. Mametti. Vsak trenutek se je ustavila ter premišljevala. Nagubančila je čelo in stisnila ustnice. Zdelo se je, ko da hoče razvozlati neki vozle v nitki tkanine, ki jo skrivoma tke.

V Casaricu je šla k profesorju ter mu naznanila za prihodnji dan ob dveh v svoji hiši sestanek z zaročenko. Pri slovesu ga je vprašala, ali ima še Maironijeve listine. Profesor, začuden nad nepričakovanim vprašanjem, je pritrdil ter čakal pojasnila. Luiza pa je kar odšla. Mudilo se ji je domov, ker za Marijino varstvo ni prišel v poštev ne stric, ne Cija ter se ni mogla mnogo zanesti na služkinjo, ki ji je odpovedala. Dobila je Marijo samo pred cerkvijo ter zato ozmerjala Veroniko. Nato je šla v sobo in začela pisati Francu.

Pisala je kakih pet minut, ko je začela rahlo trkanje na okno sosednje sobice. To okno je bilo nad stopnjicami, ki so vodile od cerkvenega prostora do nekkih hlevov, od tam pa je bila bližnjica v Gornji Albo gasio. Luiza je šla v sobico in zagledala za omrežjem

redeč zasopli obraz Pasottijeve, ki je je dajala znamenje, naj molči. Vprašala jo je, če ima kak obisk. Ko je slišala da ne, je gospa Barbara naglo pogledala navzgor in navzdol, stekla po stopnjicah ter vsa trepetajoča vstopila v hišo.

Uboga žena; bila je na prepovedanem ozemlju in je videla v duhu povsod prikazen srditega Pasottija. Pasotti je bil v Luganu. O Gospod, da, v Luganu je bil. Ko je povedala to Luizi, se je presrečna stvar začela zvijati in obračati oči. Pasotti je bil v Luganu radi jutrišnje pojedine, šel je nakupovat. Kako, Luiza ne ve o tej pojedini? Ali ne ve, kdo se je bo udeležil. Markiza vendar, gospa markiza Maironi! Luiza se je zganila.

Pasottijeva je napačno razumela izraz njenih oči. Mislila je, da ji očita, ter je začela jokati. Pokrila si je obraz z rokami, stresala oba uboga črna kodrčka ter skozi roke pripovedovala, da se jezi, zelo jezi. Raje bi živela celo leto ob kuhu in vodi, kakor pa povabila markizo na obed! Ta obed je gotovo velik križ zanjo: Toliko skrbi, truda za pripravljanje tolikih stvari in strašno Pasottijevo zmerjanje. Najhujše pa ji je to, da s tem žali Luizo! Če bi vsaj ta križ lahko žrtvovala Gospodu! Toda, preveč jezna je. Prišla je, da potoži svoji dragi Luizi, koliko trpi radi tega obeda.

»Odpusti mi, Luiza«, je rekla s svojim hripavim glasom kakor bi prihajal iz zaprtega klavirja. Jaz res nisem kriva, prav nič, res ne!«

Sedeli sta skupaj na zofi. Pasottijeva je vzela iz žepa velik robec, ter ga pritisnila z eno roko na oči, z drugo pa je iskala Luizino roko, ne da bi okrenila glavo. Luiza pa je vstala, šla h pisalni mizi ter napisala na košček papirja: »Ob kateri uri bo prišla markiza? Po kateri poti bo šla?« Pasottijeva je odgovorila, da je obed napovedan ob pol štirih, da se bo markiza izkrcala okoli treh pri Calcineri, kjer jo bo čakal Pasotti s štirimi možmi in ono slavno nosilnico, ki je služila v preteklem stoletju nekemu nadškofu iz Milana.

Luiza je vse pazljivo poslušala ter molčala. Preden je odšla, je Pasottijeva rekla, da bi bila srečna, če bi mogla poljubiti angelčka Marijo, toda boji se, da ne bi mogla molčati. Tu je segla uboga žena s skoraj polovico leve roke v žep ter izvlekla kovinsko barčico. Prosila je Luizo, naj da svoji hčerki v imenu neke druge stare, razpadle barke, ki noče biti imenovana. Nato je stekla po stopnjicah in izginila.

Luiza se je vrnila k začetemu pismu za Franca. Ko je dolgo časa premišljevala s peresom v roki, ga je odložila, ne da bi napisala besedo. Vzela je notarjeve listine in začela prepisovati.

Pri mizi ni nič govorila. Kosilo je poteklo žalostno tudi radi tega, ker je Cija prav neprilичno opomnila, da v juhi ni sira ter zato juha njenemu gospodarju ne more tekni. Njen gospodar se je razjezil, rekel ji je, da je neumna: če juhi manjka sira, tedaj manjka njej soli. »Saj«, je mrmrala Cija, »samo name se jezite!« Stvar je vzbudila toliko bridkih misli, ki jih ni bilo treba povedati, da ni nihče več govoril. Samo Marija je čez nekaj minut z modrim obrazkom pripomnila: »Ker nimamo denarja, kaj ne mama, zato ne dajemo sira v juho?« Njena mati jo je poljubila in ji rekla, naj molči. Deklica je molčala, zadovoljna sama s seboj. Okno je bilo odprto. S ceste proti stopnjicam Pomodora so se čuli hrupni glasovi. Luiza je spoznala Pasottijev glas, ki se je sedaj gotovo vračal iz Lugana z nakupljenimi stvarmi. Govoril je nalašč tako glasno, da bi ga slišali v Riberovi hiši.

Po kosilu je sedel stric v naslonjaču na verandi ter vzel Marijo na kolena. Luiza je šla sama na teraso. Pred Bisnagom, ki ga je zlatilo sonce, je ležalo obrežje Valsolde skoraj popolnoma v temi. Tam daleč, daleč, pa se je svetila caravinska cerkvica na zelenem gričku, ki je segal nad pečine Tention in oljčne vrtove Cressogna, izven sence, do sinjega jezera. Luiza je gledala tja doli z neko ponosno zadovoljnostjo. O, gospod Pasotti, če je vaša pojedina maščevanje, ste si slabo izmislili!

Odločila se je. Usoda ji nudi to srečanje s staro ničvrednico! Ni niti dvomila, niti se vznemirjala. Strast, ki se je vzbudila v njej že pred tako dolgim časom, ki jo je toliko časa gojila in negovala, je nakopičila v njej ono silo, ki nenadoma pretvori misel v dejanje, kadar je dosegla svoj višek. Stori to na način, da se zdi, da je izginila v človeku vsa odgovornost za dejanje ter vedno bolj čuti, da mora ob prvi priliki podleči skušnjavi.

Da, jutri bo stopila ali v pristanu, ali na Calcineri, ali pred cerkvijo Marijinega Oznanjenja z zaničevanjem markizi nasproti, v obraz ji bo napovedala vojno. Svetovala ji bo, naj se čuva, ker bo uporabila napram njej vse nezakonito orožje. Da, to bo rekla,, in to bo storila, ona sama, ker Franco noče. Če je Franco kaj obljubil, ona ni obljubila ničesar. Vrnila se je na verando. Razgovarjala se je s stricem ter se šalila z Marijo tako ve-

selo, kot že mnogo mesecev ne. Pozneje je napisala listek za prijatelja odvetnika V. Prosila ga je, naj pride, čimprej more. Hotela je zvedeti od njega, na kakšen način lahko uporabi listine, ki jih ima Gilardoni. Nato je začela prepisovati za notarja v Porlezzi. Marija ni bila zadovoljna, da mati toliko piše. Ko ji je pa mati rekla, da piše zato, da bodo lahko dali sira v stričevo juho, je naglo rekla: »Pa tudi v mojo, kaj ne mama?« Ko je bila v postelji, in je videla, da je mati začela zopet pisati, ji je prišlo na misel, ter je vprašala, ali ima stara mati iz Cressogna sir v juhi. »Še preveč ga ima«, je odgovorila Luiza. »Treba ga ji je odvzeti, da ji ne bo škodoval.«

»O ne, ne ji vzeti, uboga stara mati!«

»Tiho bodi, spi.«

(Dalje prihodnjič.)

Sprejme se takoj po nizki ceni na dobro hrano in stanovanje dijak nižjih razredov. Pomoč tudi pri učenju. Pobreška cesta 17-II, levo 634

Vino prodaste staro ali novo, ako pošljete takoj vzorec in zadnjo ceno postavno kolodvor na skladišče ljutomerskih vin, Zagreb, Prilaz 35. 607

Kavarna »Evropa«, čez cesto od kolodvora, dnevno koncert, vsi časopisi na razpolago, dobre pijače, postrežba točna. Se priporoča! — Za Jos. Cizela — Gabro Valjak. 519

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani oddaja mizarska dela pri gradbi stanovanjskih hiš v Mariboru, ob Kralja Petra trgu.

Mizarska dela se oddajo za štiri hiše skupno, ali za vsako hišo posebej.

Interesentom, našim državljanom, so na razpolago pogoji in proračuni od 28. decembra narpej ob uradnih urah v pisarni zavoda proti plačilu nabavnih stroškov.

Oferte je vložiti do 11. januarja 1926 do 12. ure, in priložiti 5% jamščine. 632

Stambiljke vseh vrst izdeljuje Zinauerja naslednik S. Petan v Mariboru, Aleksandrova cesta 43, dvorišče. 581

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba s o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1-I. 107

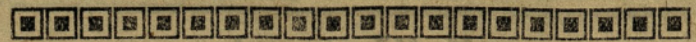

Ivan Dežman, Maribor

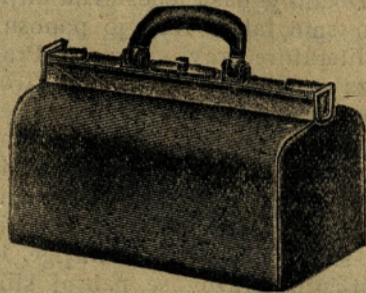
Vrbanova ulica 2a

(nasproti železne in špecerijske trgovine Ivan Andrašič),

priporoča vsakovrstno stekleno, porcelanasto, kamenito in lončeno posodo. — Steklarska delavnica in izdelovanje steklarskega kita v lastni hiši. — Umetno zasteklenje stavb in portalov. — Prva slovenska najcenejša tvrdka te stroke. — Sodnijsko zapriseženi izvedenec. — Ustanovljena leta 1912. 625

Novoletna darila

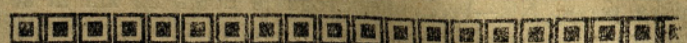
so najprimernejša darila, katera se vsak dan rabi, n. pr.: kovčke in torbice za potovanje, različne damske, spise, šolske in tržne torbice, listnice, tobačnice, denarnice za drobiž, kakor tudi gamaše in nahrbtniki.

V veliki izbiri in po zmernih cenah pri

Ivan Kravos, Maribor,
Aleksandrova cesta 13

Širite „Našo Stražo“!

ARGUS je naš najboljši domači obveščevalni zavod ARGUS ima v vseh mestih zanesljive poverjenike ARGUS daje obvestila o vsem, posebno pa o stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in zasebnih oseb ARGUS-ove informacije so vedno točne, izčrpne in hitre ARGUS se nahaja v Vuka Karadžiča ul. 11, Beograd ARGUS-ov telefon: 6-25, brzojavni naslov: Argus

Priporoča se

Tiskarna sv. Cirila v Mariboru.

Za poljske križe

si mnogi želijo Kristusove podobe (korpuse). Da ustreže ljudem, jih je oskrbela Tiskarna sv. Cirila v Mariboru, kjer se dobijo po sledečih cenah: 65 cm veliki po 550 din., 75 cm veliki po 600 din., 80 cm veliki po 700 in 800 din., 90 cm veliki po 800 din., 100 cm veliki po 950 din. in po 1280 din., 120 cm veliki po 1700 din.

Stenski križi

z leseno podobo (korpusom) stanejo: Velikost 20 cm po 42 in 77 din., 25 cm po 55 in 90 din., 30 cm po 77 in 100 din., 35 cm po 90 in 115 din., 40 cm po 140 din.

Stenski križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih po 4, 12, 18 in 24 din.

Stoječi križi

s kovinasto podobo stanejo v raznih velikostih in izpeljavah po 22, 24, 28, 30 in 36 din. Izpeljava je zelo okusna in solidna ter se toplo priporoča, da si vsak, kdor križe potrebuje, iste kupi v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

Kdor v „Naši Straži“ oglašuje,
uspeha gotovo se raduje!

Denar naložite

najboljše in najvarnejše

pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru,
Stolna ulica št. 6 P. Z. Z. N. Z., Stolna ulica št. 6

Obrestuje hran. vloge brez odpovedi po 6%,
na trimesečno odpoved po 8%.

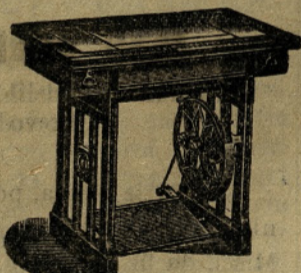
Vrhunec fino mehanike. Prvorazredni moderni brzo-pisalni stroj. Večletno jamstvo. Brezkonkurenčni pisalni stroj sedanosti je edino

STOEWER-RECORD

LUD. BARAGA
Ljubljana, Selenburgova ulica 6/I.

Specijalna mehanična delavnica za popravo pisalnih, računskih, razmnoževalnih strojev. Hektografični zvitki, barvni trakovi, ogljeni in povoščeni papir vedno v zalogi.

Edino najboljši

Telefon 818

šivalni stroji in kolesa so le
Josip Petelinc-a
Ljubljana

(blizu Prešernovega spomenika ob vodi)

znamke Gritzner, Phönix in Adler

za rodbinsko, obrtno in industrijsko rabo.

Istotam najboljši švicarski pletilni stroji znamke »Dubied«

Pouk v vezenju in kranju brezplačen.

Večletna garancija.

Delavnica na razpolago.

Zadružna gospodarska banka d. d.,

Podružnica v Mariboru.

V lastni, novozgrajeni palači, Aleksandrova cesta 6, pred frančiškansko cerkvijo.
Izvršuje vse bančne posle najkulantneje! — Najvišje obrestovanje vlog na knjižice in v tek. računu.

Pooblaščen prodajalec srečk državne razr. loterije.